

รายงานการถอดบทเรียนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

นายไพโรจน์ พรารมย์

รับงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

โดย

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง

กรมส่งเสริมการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รายงานการถอดบทเรียนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
นายไพโรจน์ พรารมย์
รับงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

โดย
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การถอดบทเรียนเป็นวิธีการถอดสกัดความรู้ในตัวคนที่เป็นความรู้เชิงประสบการณ์ในการทำงานนั้น ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับที่ดีมากถึงดีที่สุดในที่สามารถนำออกมาเผยแพร่ให้คนรุ่นหลัง และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นงานนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องมีการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และที่สำคัญคือเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่รับงาน ศพก. ก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานศูนย์เรียนรู้ฯ ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร ในการนี้ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง ได้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับงาน ศพก. อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อถอดบทเรียน ประเด็นการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ผู้ประกอบการทางการเกษตร รายละเอียดประกอบด้วย ประวัติส่วนตัว แรงบันดาลใจ การขับเคลื่อนงาน ศพก. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ปัญหา และบทสรุปสาระสำคัญจากเรื่องเล่า

หวังว่าการถอดบทเรียนเจ้าหน้าที่รับงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียน ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และหน่วยงานภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรก็สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้ตามบทบาทและภารกิจของตน

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ

กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
ประวัติส่วนตัว	๑
แรงบันดาลใจ	๑
การขับเคลื่อนงาน ศพก.	๑
ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	๒
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๓
ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ปัญหา	๓
บทสรุปสาระสำคัญจากเรื่องเล่า	๔
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม	

การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง ผู้ประกอบการทางการเกษตร โดยนายไพโรจน์ ปรารมย์ เจ้าหน้าที่รับงาน ศพก.

ประวัติส่วนตัว

นายไพโรจน์ ปรารมย์ อายุ ๔๒ ปี เกิดที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๖๘ หมู่ ๔ ตำบลวัดสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาสัตวบาล สถานภาพ โสด เป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รับผิดชอบตำบลหนองบอนแดง งาน ศพก. งานโครงการพัฒนาสินค้าเกษตร งานปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โทร. ๐๙๐ ๗๓๙ ๒๘๖๑

แรงบันดาลใจ

เป้าหมาย “ขอให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความเข้มแข็งมากขึ้น คือสิ่งที่ผมมีความตั้งใจอยากให้เกิดขึ้น” ผมคือหนึ่งในครอบครัวที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ตั้งแต่วัยเด็ก การทำไร่ ทำนา ช่วยเหลือ ครอบครัว จึงเป็นสิ่งที่ผมได้ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง แต่นั่นเป็นเพียงการปฏิบัติบนความเคยชิน ทำตามกันมาตามประสบการณ์ ที่มีตั้งแต่รุ่นก่อน

“แรงงานนำเทคโนโลยี” จึงเหมือนเป็นสิ่งสำคัญหรือเป็นแนวทางหลักที่คนรุ่นนั้นสามารถทำได้ ทำให้ช่วงในวัยเด็กสิ่งที่ผมเห็นคือ ความยากลำบากของครอบครัว ญาติพี่น้อง รวมไปถึงชาวบ้านในหมู่บ้าน ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกประกอบอาชีพการเกษตร แต่สิ่งที่เขาต้องประสบคือ การผลิตตามความเคยชิน ที่ทำอยู่ การขายผลผลิตที่ขาดการเพิ่มมูลค่า สร้างการแปรรูป ผลตอบแทนที่ได้มากกว่าตัวเงินที่คาดหวัง นั่นคือการเห็นพ่อค้าคนกลางที่สามารถนำผลผลิตของเกษตรกรไปต่อยอดสร้างมูลค่าได้มากกว่าเกษตรกรผู้ผลิต สิ่งเหล่านี้ คือแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้ผมต้องการที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง

“เทคโนโลยีนำแรงงาน” และนำความเปลี่ยนแปลงนั้นไปสู่ พี่ น้อง เพื่อนเกษตรกรของผม เกษตรกรยุคปัจจุบันต้องการเพื่อนคู่คิดหรือที่ปรึกษาในการทำการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ เพื่อให้พวกเขาที่เรียกว่า “เกษตรกรสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรและเป็นเจ้าของกิจการได้อย่างเต็มตัว” ผมมีความตั้งใจที่จะร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงนี้ เพื่อให้เขาช่วยตนเองได้ คือแรงบันดาลใจ อันท้าทาย ที่ทำให้ผมอยากทำงานส่งเสริมการเกษตร ช่วยเหลือและพัฒนาพี่น้องเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความเข้มแข็งมากขึ้น

การขับเคลื่อนงาน ศพก.

รับผิดชอบงาน ศพก.อำเภอบ้านบึง มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ มีวิธีการขับเคลื่อนงาน ศพก. ดังนี้

๑. ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และเอกชน เพื่อสร้างความเข้าใจการดำเนินงาน ศพก. เพื่อกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ให้เหมาะสม กับตามความต้องการของเกษตรกร จัดทำแผนพัฒนา ศพก. บูรณาการองค์ความรู้ และงบประมาณ

๒. ประสานหน่วยงาน และวางแผนลงพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรม
๓. สื่อสารเตรียมความพร้อมดำเนินกิจกรรม โดยใช้ไลน์ กลุ่มเกษตรกรหนองบอนแดง กลุ่มอบต.หนองบอนแดง กลุ่ม ศพก.บ้านบึง กลุ่มราชสีห์หนองบอนแดง กลุ่มแตนเบียนบราคอน และประสานทางโทรศัพท์
๔. ปฏิบัติงานตามแผน และประชุมแก้ไขปัญหาทันที โดยความร่วมมือของประธาน ศพก.และคณะกรรมการ ศพก.

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

ศูนย์เรียนรู้ “ศพก. มีชีวิต” เรื่องข้าวอินทรีย์และข้าวกล้องงอก ข้าวสังข์หยด หอมมะลิ หอมมะลิแดง BP (บางพระ) ไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมนิล ของป่าเพ็ญจิต แสงสว่าง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่ปฏิบัติได้จริงจากการทำจริง พลิกฟื้นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืช บริหารจัดการให้สภาพดินเหมาะสมกับการทำการเกษตร ไม่ใช้สารเคมี เป็นนาข้าวอินทรีย์สู่การทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเกษตรกรในชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประชาชน ผู้สนใจ และนักเรียน นักศึกษา

ปัจจุบัน ยังคงมีการขับเคลื่อนคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดประชุมคณะกรรมการ และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของตำบลหนองบอนแดงทุกปี รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก.อำเภอบ้านบึง เช่น ร่วมจัดประชุมวางแผน สนับสนุนการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ๑) ประธาน ศพก. ใฝ่เรียนรู้และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
- ๒) ฐานเรียนรู้ที่ฝึกปฏิบัติได้จริง
- ๓) ผลผลิตของ ศพก. เช่น ข้าวกล้อง ข้าวกล้องงอก ผงข้าวกล้องงอกขงดื่ม ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพ
- ๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณการขับเคลื่อน ศพก.
- ๕) สถาบันการศึกษาเห็นความสำคัญของการต่อยอดกิจกรรม พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าผลผลิตเกษตร

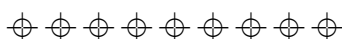

ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ปัญหา

ปัญหาอุปสรรค	วิธีแก้ไขปัญหา
๑. คณะกรรมการ ศพก. รับตำแหน่งหลายตำแหน่งเพื่อขับเคลื่อนงานในหน่วยงานอื่นด้วย จึงประสบปัญหาเรื่องวัน เวลา ในการดำเนินงาน ศพก.	- แก้ไขโดยเน้นดำเนินการในวันพฤหัสบดี ตามนโยบายกรมส่งเสริมการเกษตร - จัดทำแผนงานให้ชัดเจนแล้วนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
๒. งบประมาณดำเนินงานที่ผ่านมา (งบสร้างอาคาร ศพก.) ไม่เพียงพอ	ประธาน ศพก. สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม
๓. การรับคณะศึกษาดูงาน ส่งผลให้คณะกรรมการศูนย์เครือข่าย ไม่มีเวลาในการดำเนินงานที่ศูนย์เครือข่าย	จัดแบ่งคณะกรรมการอย่างเป็นระบบ ประชุมทุกครั้งที่มีปัญหา

บทสรุปสาระสำคัญจากเรื่องเล่า

จากการเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับงาน ศพก.อำเภอบ้านบึงและรับผิดชอบตำบลหนองบอนแดง ปฏิบัติหน้าที่พัฒนาเกษตรกรในตำบลหนองบอนแดงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ การบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศบกด. ทำให้ศพก.พัฒนาไประดับหนึ่ง เกษตรกรต้นแบบสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร เพื่อให้เขาช่วยตนเองได้ พี่น้องเกษตรกรได้เรียนรู้จาก ศพก.อำเภอบ้านบึง นำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง
ปรับปรุงข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๑

รายชื่อผู้ร่วมถอดบทเรียน

๑) นางสาวสร้อยเพชร ตันติรัตนานนท์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ กองวิจัยฯ
๒) นายมานิตย์ โพธิ์ธรรม	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านบึง
๓) นายदनัย เอี่ยมสะอาด	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านบึง
๔) นางสาวอมรรัตน์ ผาสุข	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อทอง
๕) ดร.วทัฏญญ รอดประพัฒน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
๖) นางสาวน้ำฝน ใจดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
๗) นางสาวทิพย์อุษา พิมนาค	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สสส.๓ รย
๘) นางสาวผกาพันธุ์ ละมัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สสส.๓ รย
๙) นางนลทวรรณ มากหลาย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สสส.๓ รย

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

แผนที่ตั้งศูนย์เครือข่าย ศพก. อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

แผนผัง ศพก. (ข้าว) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ฐานเรียนรู้

แปลงเรียนรู้

ร่วมประชุมคณะกรรมการ ศพก.
ระดับอำเภอ

ร่วมประชุม ศบกต.หนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ข้าวกล้องงอก

ผงข้าวกล้องงอก

ทีมถอดบทเรียน ครั้งที่ ๓

